

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Kül-monostorutca 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési Ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bályegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Vogelnél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilttérri cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délbén.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY“

ápril—júniusi évnegyedes folyamára.

Azon eszme, melyért lapunk fennállása óta küzd, s melynek diadalát a józan politikai számítások alapján előbb-utóbb bekövetkezendőnek csüggedetlenül hirdettük, most már érvényre jutott, s hazánk 18 évi küzdelem után alkotmányos jogainak folytonosságát visszavívta.

Magyarország élén magyar kormány áll, s Erdélynek a törvényben kimondott egysége a közös törvényhozában, s közös felelős kormányban, — megnyugtató ténynyé vált.

Midőn így az általános eszme megszületett, vagyis phönix gyanánt új s talán szebb életre ébredett; a részletek kivételénél higadtsággal párosult élénk ítevékenységben, hazafias buzgalomokban s szellemi és anyagi erőnk összevetésében áll most további sikerteljes fejlődésünk biztosítéka.

Ha egy nehéz és alkotmány nélküli korszakban, midőn a gondolat-szabadság zsarnokság által volt elfojtva, lapunk saját szerény körében némileg hatni és így a korszaknak használni tudott; azt hisszük, hogy most annak csak szebb és hasznosabb szerepköre nyílt az eszmék fejtegetése, a közönség és a kormányzás tájékozásánál.

Igaz, hogy belpolitikánk eddigi kis központját legnagyobb részben elvesztvén, nemzetünk összes anyagi, szellemi és alkotmányos mozgalmak ma már királyságunk képviselőinek s kormányának székhelyén ágazik össze; de másrészt Erdély akkor is, midőn még az anyakirálysággal szintén együtt volt, birta földirati fekvéséből s népességének történelmi viszonyaiból, s nemzeti geniuszából kifolyó sajátosságait, s hatósági élete mindig elég nagy és fontos volt arra, hogy egy nyomatékos szellemi mozgalomnak tüzhelyéül szolgáljon, s ebben eléggé indokolta van lapunk további fennállásának, sőt a közönség által még nagyobb mérvbeni pártolásának is szükségét.

Lapunknak jövőre kettős feladata van, ismertetni Erdélyt a királyság központjával, s ismertetni s tájékoztatni közönségünket magyar politikánk központi fejlődésével s közös királyságunk napi kérdéseivel. E célra lapunkat az erdélyi részekből éppen úgy, mint királyságunk fővárosából, megpróbált s olvasó közönségünk által régóta ismert erők fogják gyámolítani.

Valamint nem csüggedtünk el az abszolutizmus nehéz napjaiban, úgy most, midőn hazánk szabadságának napja kelő-félben van, tubuzgók, rajongók lenni nem fogunk. Kevesebbe kerülne nekünk szenvedélyeinknek engedve elragadtatással festeni az eszményi szabadság ragyogó alakjait, lelkesülni s lelkesíteni, az akadályokat ki nem kerülve a magyar bátorságot szétrombolásokra föltámasztani, egy szóval rajongó és viharos politikát üzve kitenni magunkat s nemzetünket újabb kockázatosoknak — mi azonban a házsárd politikának nem vagyunk barátjai, habár ez a legolcsóbban szereznék meg az arany népszerűséget; mi azon úton kívánunk haladni, a melyen indultunk: hazánk szellemi és anyagi erejének rendszeres fejlesztésével óhajtjuk biztosítani annak jövőjét, osztályosai lévén azon higgadt és bölcs politikának, a mely Deák nagy hazánkfa egyéniségében van személyesítve.

Ő vezette azon passiv ellentállást, a mely hazánkat a mostani eredményekhez juttatá; az ő politikájának kell a kivívott eredményeket a teljesség sikeréhez is elvezetni, így a mily sikerteljes volt az ellentállás, oly sikerteljes lesz a visszahelyezés és újraalkotás, s szívünkben kívánunk arra hatni, hogy lapunk közönsége megmaradjon azon zászló alatt, mely alatt a legelső döntő csatát megnyerte, s mely által egyedül lehet a nyert győzelmet biztosan felhasználni.

Ezen irányt fogjuk mindvégig szemünk előtt tartani, s lapunk tisztelt barátait, kik szellemi részvétellel is támogatnak, kérjük ezen iránynak méltatására s tovább is hű osztagára.

Lapunk előfizetési ára marad a mint volt.

Egész évre . . . 12 forint o. ért.

Félre . . . 6 „ „ „

Évnegyedre . . . 3 „ „ „

Egy óra . . . 1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János-hoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Kolozsavárt, márczius 13-án, 1867.

A „K. Közlöny“ szerkesztősége.

Pest, márcz. 10. 1867.

(D.) A budai katonai parancsnokság azon ismeretes két rendelete, mely a magyar honvédelmi minisztert hozta volna igen kétes helyzetbe, nagy feltűnést okozott volt itten s a bizalom emelésére éppen nem volt alkalmas.

Azon interpellációk, a melyek úgy a felső, mint az alsóházban történtek, s melyeket mindenki osztott, eléggé jellemzik a felzaklatott hangulatot.

Magyarország népe őszinte bizalommal csatlakozott az Uralkodó Felső legitim törekvéseihez, s oly erélyvel védte a haza ügyét a nemzeti követelmények túlajtasai ellen, a minő, erélyvel védte alkotmányát az elévülés apostolai ellenében.

Nincs rágalom, nincs gyanúsítás, a mely kétségbe vonhatná a képviselőház s az összes nemzet nagy többségének higgadtságát s alig remélhetett nagy mérsékletét, melynek alapja egyedül az Uralkodóba s az ügy igazságába vetett bizalom.

E jelentékeny önmegtágadás, hosszas szenvedések által felizgattatott politikai szenvedélyeink higgadt lecsillapítása valóban méltók voltak arra, hogy ügyünk minden kétértelműségtől megóva legyen.

Es im egyszerre azon játék kezdetén láttuk magunkat, a mely 1848-ban hazánkra veszélyt, a birodalomra két évtizeden át tartó romlást hozott.

Láthatlan hatalom tünt fel, a mely a látható hatalom mögött más irányt tart, mely kétségbe vonja azon hatalmat, a mit a törvény adott meg, s ma már a király újból biztosított.

Gr. Andrássy Bécsbe menetelének kérdésén kívül egyik indoka lehetett az is, hogy e visszás helyzetből kiragadjon magát, hova ezen jog- és hatalomkört sértő katonai intézkedés által sodortott.

Ily föllépés nem kevesebb egy ily határozott irányú miniszterium tárcza-kérdésénél.

A bécsi hivatalos lap tegnapi száma megtette e részben a szükséges nyilatkozatot, kijelentvén, hogy minden olyas magyarázat, mely alkalmas volna a magyar honvédelmi miniszterium hatáskörét, a mint az a febr. 18. és 19-ki legmagasb kéziratok által kijelöltetett — kérdésessé tenni, vagy bizalmatlanságot szítana a magyar miniszterium és legfelsőbb katonai hatóság között, sem az utóbbi szándéklatának, sem a jelen dolgok állásának meg nem felel.

A hivatalos lapban ekint szándékoztak ezen intézmény horderejét leszállítani; azt még nem tudjuk, ha a legfelsőbb katonai hatóságtól lesznek-e szerencsések a lapok ily irányú rendelkezéseket közölhetni az alárendelt katonai hatóságokhoz?

Tény az, hogy ezen közbe esett rákéta igen könnyen nagy explosiót vonhatott volna maga után politikai kedélyállapotunkban, s aligha nem volt befolyással azon nagy egyetértésre, mely által mindkét ház kijelenté azt, a mi különben is a dolog természetében felelt, hogy azon felhatalmazásokat, melyeket a legutóbbi ülésekben a képviselőlet adott a minisztereknek, csak is ezen minisztereket jogosítja a megengedett intézkedésekre, és senkit más.

Most azonban a fölkeltett vihar elmúlt, az uralkodó Felső még nem csökkent bizalmával jön holnapután a magyar fővárosba, hol szintén a nemzet felszínének loyális bizalma s hűsége fogadandja.

A miniszterek itt teendik le esküjüket, s gyorsan látnak egy belserveszetőkhez, mint az ország rendezéséhez.

Azon felhatalmazvánál fogva, melyet

a két ház adott a miniszteriumnak Erdély is rendeztetni fog.

A kormány megbízottat fog küldeni oda a kormánysszék élére, a ki Erdély restitutóját közvetlenebbül vezesse; azon jogszerű irány, a mely a miniszterium minden törekvését átlengi, biztosításul szolgálhat reánk erdélyiekre nézve, hogy a mennyiben helyesen fogjuk fel a helyzetet, a mennyiben megfontoljuk, hogy nem forradalom utján radikális átalakításról, hanem uralkodó s nemzet közti kiegyezkedés tekintetei által indokolt eszűndes és rendszeres restitutoról lehet egyedül szó; Erdély igényei s közszelleme méltányos ki-elégítést nyerendek.

Kérdésén kívül a municipiumok ügyeit s szervezését ott is a benső közvélemény döntendi el, s a hatalom felsőbb rétegeiben is a felelős kormány természetes érdekében álland meg nem tűrni az ellene törekvő reactio elemeit.

A magyar kormány vagy nem fog létezni, vagy elég hatalmas lesz saját legitim irányát az ország kormányzatában érvényesíteni s félre lökni azokat, kik a törvényesség korlátain tulcsapongva a reactio kezére játszanának.

Midőn azon vívmány, melylyel nemzetünk hosszas politikai harcát bevégezni készül, a tiszta, az önfeláldozó s mindent nélkülözni tudott hazaszeretet és összetartás, s mindenek felett spártaias hazafi jellemünk eredménye, kérdésén kívül e jellem joggal követelheti a politikai kételtől visszavonulását, kik előtt közömbös volt a haza szabadsága vagy rabsága, s kik hatalmasak voltak, midőn mi eltiportatánk; nem ők s nem is a lehető méltatlankodásaikból fejlődhető aggalom, mert hisz ők vezérek voltak hadsereg nélkül, kik a burocratiai kétszínűség laterna magicáján állíták elé azon árnyakat, kik a távolban néptömegek gyanánt tűntek fel, pedig csak árnyképek valának a közös sötétségben; nem ők, hanem civilizációnk s a rendkívüli idők eseményei iránti marhaság tekintetek, s az általános kibékülés nemes gondolatja intenek minket arra, hogy óvakodjunk egy a recriminációtól, mint a bosszúvagyítól.

Hirdessük mi a közös szabadságot, s benne az egyetértést s testvériséget; ha társadalmunk felül, az új csirákról önkényl hullanak a mult idők rothadt részei, vagy lételők felolvad az új tenyészetbe, mint a gumókból újra csirázó növények tenyészésénél észlelhetjük ezt.

S végre is, ha hazánk szabad és boldog lesz, kárpótlást nyújt az nekünk a multak szenvedéséért a nélkül, hogy a kárpótlást rideg visszatorlásokban kellene keresnünk.

Kolozsavár, márcz. 12. 1867.

Ma egy sajnálatraméltó jelenet zavarta meg az országos vásár folyamatát; egy jelenet, melynek szerencsére nem lett, de lehetett volna súlyosabb következménye is, minőt épp a mostani átmeneti viszonyok közt csak titkos ellenségeink óhajthatnának.

A nagyhidon külvárosi emberek közt a köznép köréből verekedés fejlődött ki. A városi rendőrség azon ponton elégtelennek bizonyult be arra, hogy rendeltetésének megfeleljen. Hat részeg külvárosi közember a verekedők közül bejött a belvárosba, s bevette magát egy kocsmába. A rendőrség nyomukban volt, s újból kísérletet tett elfogni a csendzavarókat; de nem tudott elég erőt fejteni ki, hogy célját érje, s a városi kapitányság katonai hatalomhoz folyamodott; két szakasz sorkatona aztán teljesítette azt, a mire a polgári hatóság által felhivatott, de ez az utczán végig nagy népesödülés közepette egész a tanácsházig egy folytonfolyó vad jelenet látványát szolgáltatta, mert a körülvetek közül némelyik — vagy mert makkas, verekedő természetű volt, vagy mert ártatlannak érezte magát, nem tudjuk — nem akarta megadni magát, mindvégig ellenszegült, sőt viszontmadólag lépett fel, minek folytán a katonaság puskatusával s szuronyal működött, míg végre sikerült a hat úgynevezett „hostái ember“-t a tanácsház elibe vinni, természetesen összepotyolt s megvertett állapotban és összehasogatott ruhával folytonos népesödülés közepette.

Többen jöttek hozzánk, szemtanúi e jelenet-

nek, értesíteni e sajnós jelenetről. Azoktól értesültünk, hogy általában ez kedélyzavaró látvány volt, s ha e küzdelem nagyobb dimenziót nem vett; ezt köszönni lehet a nép higgadt közhangulatának s a katonaság iránti barátságos érzelmeinek, valamint jelenvolt katonatisztek elismeréseméltó tapintatának s jóindulatának, kik többeket figyelmeztettek, hogy ez sajnálatraméltó vad jelenet, de ha egyszer a polgári hatóság által a katonaság felhivatik, az minden áron köteles feladatát megoldani, a nélkül, hogy felelős lenne a következményekért.

Es ez igaz! a katonaság — még talán ha emberéletbe kerülne is annak végrehajtásánál, mire a polgári hatóság által felhivatott — nem maradhat kudarcban! De épp ezért ez utóbbin — legyen szabad megjegyezni — kettős súly a felelősség minden ily esetben.

Nincs is nekünk semmi kifogásunk a felhívott katonaság eljárása ellen, s mindenkit esdve kérünk, hogy miután ez eset közbeszéd és közvita tárgyává lett, használja fel befolyását megóvására a katonaság és polgárság közti eddigi jó viszonynak, melynek legkisebb megzavarása véghetetlen káros lehetne most inkább, mint valaha.

De egyszersmind kénytelenek vagyunk a városi hatóságot is felkérni, hogy ez eseten okulva, azonnal gondoskodjék oly eszközökről, miképp ne legyen kénytelen egy pár csendzavaró ellenében azonnal az ország felelősséggel járó lépéshez folyamodni, a mivel a katonai erő felhívása jár.

Nincs nekünk bajunk a polgármester, vagy főkapitány úrral, vagy bár kivel is. Hiszszük mi, hogy utolsó kényszerítésből requirálott a katonai erő, s adatott alkalom e sajnós jelenetre. De ha a polgári hatóság 6. mond: hat ember ellenében! is kénytelen volt a katonasághoz folyamodni, akkor önmaga adta eclatans bizonyítványát annak, hogy itt a provisorium oly polgári rendőrséget szervezett, mely elégtelen megfelelni feladatának, s nélkülözhetővé tenni a katonai erőnek a városi autonómia körén belől még a kisebb esetekben is fellépését. Es ez éppen nem megnyugtató, s épp ezért addig is, a mig e derék város az alkotmányos önkormányzat jogának gyakorlatába léphetne, méltán számíthatunk arra, hogy a provisorius hatóság a maga részéről mindent megteend, hogy a rossz system napjának leáldozása keserűbb emlékeket ne hagyjon maga után. Reméljük is ezt, s épp ezért kívántuk a városi közönség köréből nyilatkozó s személyek ellen zúduló késztülő közindignációt inkább maga a rendszer ellen irányozni.

A Gondviselés örökkéjék ügyünk felett e kényes átmeneti napokban! de örökkéjünk mi magunk is

H. S.

Kolozsavár, márczius 13. 1867.

Tetszik tudni, Macellariu ur megmutatta a képviselőház folyó hó 7-diki ülésében, hogy ő az országgyűlés nem-magyar ajku képviselői közt a legokosabb és legbátrabb ember, mert míg egy Stratimirovich tábornok s egy Zimmermann és valamennyi képviselő a törvényes szabta tanácskozási nyelven szól, ő a ház törvényén túl tette magát „a román nemzet érdekében.“ A román nemzet evel semmit sem nyert ugyan, sőt maga az orator is bocsnatot kért és elhallgatott, holott tán használhatott volna, ha nemzetiségi hűség s hatáskeresés helyett elmondja vala nézeteit a tanácskozási nyelven, melyet jól beszél. De ilyen az ultra-román politika; elejti a koncezt megfontolatlan kapkodásai s türelmetlensége miatt, melylyel nem tudja bevégni a jogosan megilletendő osztalék napirendjét, mint mások. Magán s nemzetén nem segít; de okoz legalább egy kis zavart, egy kis botrányoztatást jelenet, hogy megakadályozza a legnemesebb munkát, mit ő Felső s a népek egyiránt méltányolnak, s minden komoly, igaz hazafi elősegíteni törekszik. Macellariu ur, ki a burocratia lajtorjáján — mindenféle, bizony nemzetét nem boldogító rendszereket híven szolgálva, sőt állítólag nevét is hol németre, hol románra fordítva — egész a gubernialis consiliáriusságig felvitte, e nagy tetteivel nem tett szolgálatot se ő Felsőnek, se a közös szabadság ügyének, se senkinek, hanem csupán a brassói „Gazeta“-nak hajtott egy kis vizet a malára. Ez fel is önti régóta üresen járó garadjára ezt az esetet, s egyetértőleg a „Krost. Ztg.“-gal föllegetik, hogy bezzeg a reichsrath a nyelvkérdésben mennyivel szabadelyűbb volt; még a fogadalomletétele is az illető képviselő anyanyelvén fogadtott el, s aztán szabad egyezség folytán a román, sőt még a szász reichsrathok is német nyelven oráltak. Nő ezzel valóban boldoggá tették a népet, boldoggá Erdélyt. Ismerjük jól azokat a bécsi és

szebeni „szabadelvű” fogadalmakat, a miket ottan letettek az ott járt urak. Azzal bizony nincs mit dicsekedni, s jó lesz megjegyezni, hogy Pesten senkinek se kell előre is óriási lemondásokat magában foglaló fogadalmat letenni; elég ha tisztességesen a ház szabályait megtartja, azontul szabad a gondolat. Nem is az okozott a képviselőházban botrányt, hogy talán Macellariu ur valami tulságos szabadelvű eszmét pendített meg, s nem is az a fődolog, hogy románul beszélt, hanem a, hogy a törvényt tetteleg megsértette! Egyébiránt az egész, nem valami világrendítő esemény.

H. S.

A provisorium és egy Bergstatut.

(M—a.) Alig csillapult le a budai katonai hatóság proclamációi által előidézett botrány érzete, melyet mindkét házban történt interpellatio s felhivatalos ezafélat követett: midőn egy újabb tényt kell világosságra hoznunk, mely nagyon valószínűvé képes tenni azt, mit egy centralista lap egyszer mérgében ki talált pottyintani, hogy a magyar hadügyér az osztrák hadsereg élelmezési biztosa, a magyar pénzügyér pedig Kronland Ungarn Financé direktora. Ez utóbbira vonatkozólag hivatkozunk az ugynevezett „Erdélyi hivatalos értesítő” f. hó 9-kén 1031. számában megkezdett és ugyane hó 11-én 1032. számában folytatott és csak németül kiadott Bergstatut, „für das Abruñdäna-Verepataker Bergrevier in Grossfürstenthume Siebenbürgen.” Aláírva: Willerstorf. A nélkül, hogy tartalmába belebocsátkoznánk, csak azon feltűnő körülményt említjük föl, hogy „tritt mit 1. April 1867. in Wirksamkeit.” Ha szerencsénk volna országgyűlési követek sorába tartozni, első teendőnk volna a szakügyér urat interpellálni, de így csak hírlapilag szólalhatunk föl azon reményben, hogy talán valamely oldalról legalább némi megnyugvást nyereglünk az iránt, miként az osztrák minisztérium nincs feljogosítva újabb meg újabb provisoriumokat teremteni, s hazánk nemzetgazdaságilag csaknem legfőbb kincsét eddigi irtalmatlan módján tovább kezelni. A provisorium lehet, hogy egyebütt is megteremtette mérges, tisztos gyümölcseit, de oly annyira alig hiszünk, hogy valahol rettenetesebben pusztított volna, mint szerencsétlen hazánkban, és nincs osztály, melyet nem súlytott volna onnét azon szomorúság, melyet a provisorium tovább fenntartása országzszerre szült, és onnét azon határtalan öröm, melyet Ujfalusi indítványa ezen gyűlölt provisorium megbuktatása iránt az egész Királyhágon inneni részében minden valódi hazafiban ébresztett. Azért csaknem legünnepeltebb ember Ujfalusi képviselő, ki annyi ezer meg ezer kebelt az olomsúlylyal, hídrezként nyomó provisorium alól fölmentett, vagy legalább az első lépést megtette, és minden hazafi legforróbb fohásza, hogy a többi lépések az elsőt mielőbb kövessék.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése márcz. 11-kén.

A képviselőház mai ülésében Tisza Lajos, mint a kérvényi bizottság elnöke, a bizottságnak több kérvény iránti véleményét jelenté be, melyeket a ház egyszerűen elfogadott s ezzel határozattá emelt.

Közbe a főrendek részéről b. Majthényi jegyző áthozta a főrendház határozatát az ujonczok kiállítására kimondott képviselőházi határozatra vonatkozólag, melyet elfogadtak.

Elnök felkéri a ház tagjait, hogy a kérvényi bizottság új választása tekintetéből a jövő ülésre a szavazatokat adják be.

Végül jelenti elnök, hogy ő Felsége holnap, azaz f. hó 12-kén délután fog a fővárosba megérkezni, minél fogva kéri a ház tagjait, hogy két óra előtt jelenjenek meg tiszteletére a budai várpalotában.

A főrendház ülése márcz. 11-kén.

A jegyzőkönyv hitelesítettén, elnök gr. Cziráky örömmel jelenti, hogy ő Felsége holnap délután érkezik a fővárosba, annál fogva felhívja a főrendeket, hogy a budai várpalotába siessenek.

A képviselőház részéről Tóth Vilmos jegyző átadja a képviselőház által a saját törvényre és a minisztériumnak adott négy rendbeli meghatalmazására vonatkozó határozatait. Felolvastatván kinyomtatásuk s másnap leendő tárgyalásuk elrendeltetik.

Napirenden volt a köztörvényhatóságok tárgyában átküldött alsóházi határozat. Az általános tárgyalásban részt vettek Tomcsányi, b. Vay Miklós, Szögyényi László, b. Révay S. főispán és b. Wenkheim László s gróf Széchen Antal főurak, a minisztérium részéről pedig a belügyminiszter.

A miniszteri előterjesztvény általánosságban elfogadtatott.

Országgyűlési beszédek.

Id. gr. Teleki Domokos beszéde

(a képviselőház március 8-diki ülésében.)

Gr. Teleki Domokos: Meltóztatassanak megengedni, ha e t. házban legelőször egy oly tárgy felett szólalok meg, mely igen közel áll szí-

vemhez. De mindenek előtt legyenek meggyőződve, miszerint kerülve minden érzélgést, a lehető legnagyobb hidegvérrel magához a tárgyhöz kívánok szólni. Legelőször is t. ház, az előttem szóló indítványozó urnak indítványában egy roppant logikai ellentét, egy nagyszerű anachronismus létezik. Ugyanis azt mondja ő, hogy jelenleg az Erdélyben létező törvényes rendszer meghagyatik. Azt kérdelem tőle, hogy mi Erdélyben a törvényes rendszer? azt kérdelem tőle, hogy az, a mi Erdélyben a közigazgatás és törvénykezés terén létezik, törvényesen létezik-e, vagy sem? És hogyha igen tisztán áll az, hogy azok, a melyeket ő törvénynek mond, mind felsőbb rendeletek nyomán léteznek, akkor azt hiszem, magának az indítványnak kell összeroskadni, mely maga magában ellentétet foglal. (Helyeslés.) Azt kérdelem a t. indítványozó urtól, hogy Erdélyben a törvényhatóságok összeállítását a törvények nyomán történt-e, vagy pedig csupán csak felsőbb rendelet nyomán?

T. ház! miután Erdélyre is ránehezdedtek, sokkal nagyobb mértékben az időnek terhei, mint Magyarországra; miután ott is majdnem 12 éven keresztül minden törvény helyett csupán csak rendeletek léteztek, végre létrejött ott egy bizonyos intézmény, mely annak alakítójától, gr. Nádasdytól, a „Nádasdy-alkotmány” nevet vonta magára. (Derűtség.) Azt hiszem, t. ház, mihelyt ezen nevet említem, megértene engemet abban, hogy valami nagy népszabadságról, (Derűtség) valamely fényes, nép javára tett intézkedésről szó nem lehet. (Igaz!) És tisztelt ház, még ezen „Nádasdy-alkotmány” is, mely a törvényhatóságoknak bizonyos, igen szűk korlátok közötti választást megengedett, ma már ezen Nádasdy-alkotmány sem létezik. (Derűtség.) Mert ezt is megsemmisítette azon körülmény, miszerint a kormánynak nyomása azon kis országban akkora volt, hogy azon nagy nyomás még a „Nádasdy-alkotmány” mellett is tudott valami ellenhatást kifejteni. Így tehát világos, hogy Erdélyben a magyar alkotmányának fő istájpja, a törvényhatósági rendszer, nemcsak hogy nem törvény szerint létezik, hanem valójában nem létezik. Már kérem, ennél kevesebbet birni az alkotmányos életből csakugyan nem lehet. Tovább megyek t. ház, és bátran el merem mondani, hogy nemcsak a közigazgatás, de az igazságszolgáltatásnak tényezői is nem törvényesen, hanem felsőbb rendeletek nyomán léteznek, vagy pedig úgy léteznek, hogy miután állítólagos törvény szerint felállítottak, felsőbb rendeletek által újból másképp intéztettek. Így p. o. az 1863-diki országgyűlés, a melynek törvényességét maga fejedelemünk is kétség alá vonta, akkor, a midőn utána a törvényhozásnak régibb alakját állította vissza, mondom ezen országgyűlés alkotott egy főtörvényt Erdély számára. A törvényben ki van mondva, hogy ezen törvénynek létezzék Bécsben. A ki Erdélynek közelebbi történetét ismeri, jól tudja, hogy mily küzdelmek között ment keresztül az 1863-iki országgyűlésen is a kormány azon óhajata, hogy az országos legfőbb törvénynek ne Erdélynek kebelében, hanem Bécsben létezzék. És a könngráti csata után nem sokkal, egy felsőbb rendelet következtében Bécsből Erdélybe ment vissza, a törvény ellenére, mely annak helyét Bécsbe tűzte ki.

Előttém szóló t. követársunk arra hivatkozott, és állításának igazolására azon elvet hozta fel, miszerint Magyarországon törvényt csak a fejedelemnek és a nemzetnek közegyetértésével hozhatni. — Azt kérdelem most t. ház, hogy vajon a rendeleteken és törvényeken, melyek 48 óta Erdélyben létrejöttek, rajta van-e a törvényesség ama típusa? és azon törvények nem nyilvános kigunyolása-e azon axiomának, mely nem csak Magyarország, hanem minden alkotmányos ország fő életelve, miszerint törvény ne alkotassék másképp, mint a fejedelem és nép által. Én tehát azt kérdelem t. ház, hogy miután Erdélyben, 48 után ily törvények nem léteznek, a melyek pedig tényleg keletkeztek a kormány egyszere rendeleite folytán, részint tényre nem lettek, részint megbuktak, részint visszahúztak. Azt kérdelem t. ház, hogy ily viszonyok közt hibáz-e a ház, midőn a felelős minisztériumot megbizsa arra, hogy addig is, míg a régi törvények és alkotmány alapján Erdélyben is a törvényes élet létrejöhet, hogy addig is, míg Erdély multjának egyfelől, és Magyarország jövőjének másfelől megfelelő törvényes alap jönné létre, — addig is a minisztérium intézkedhessék azon tömördek — merem mondani — lomnak megtisztításában, mely Erdélyben csaknem 20 év alatt összegyűlt. Nincs itt arról szó, hogy Erdélynek régi rendszere, Erdélynek régi törvényei legkevésbé is kétség alá vonassanak. Hiszen tisztán kifejezi a 47-iki 7. t. cikk, miszerint mindazt, mi az egyesülésnek nem áll ellene, és másfelől Erdélyre nézve kívánatos, mindazt Magyarország elfogadja. Tisztán ki van mondva a 48-iki 1. törvényezikben, hogy mindaddig, míg a törvényhozás után más történhetik, Erdélyre nézve fűntartandó a közigazgatásban és igazságszolgáltatásban még a személyzeti rendszer is. Igen de t. ház ezen törvény nem a mostani időkről szól, hanem szól a 48 előtti időkről, ebből tehát képtelenség azt következtetni, hogy azon törvények által minden azután keletkező törvénysértések, törvényen kívüli rendeletek fentartandók. Azt hiszem, a t. házban nem fog akadni, ki azt akár helyesnek, akár szükségesnek fogná találni. (Helyeslés.) En-

nél fogva én t. ház, teljes mértékben járulok azon indítványhoz, melyet itten egy t. tagtársunk felhozott, és a melyet a minisztériumnak egy igen tisztelt tagja magáévá tett. És pedig t. ház, nem azért fogadom el azt, mintha Erdélyre nézve ennél valami jobbat, valami megnyugtatóbbat nem tudnék gondolni, hanem azért fogadom el, mert bízom a minisztériumban, hogy figyelembe véve Erdélynek helyzetét és viszonyát, azt a mi most megtehető, meg fogja tenni. (Helyeslés.)

T. ház! igen különös volna, hogy miután a közelebbi napokban folytatott munkásságunk alatt figyelembe vettük, miszerint a kormányunk szükség biztositása és megszilárdítása mellett a provisorium alatt létrejött legnagyobb törvénysértések, kihágások orvosoltassanak addig is, míg az országgyűlésnek módja lesz a törvényhozás rendszerét segíteni, — mondom, igen különös volna, ha akkor ama reménytől a t. ház Erdélyt fosztaná meg, melyről tisztán áll, melyről a történelem már ki-mondotta, de még világosabban ki fogja mondani, hogy amaz időközben a birodalomnak legmostoháiban kormányzott tartománya volt. (Helyeslés.)

Hilibi Gál János beszéde

(a képviselőház március 8-diki ülésében.)

Nem szólalnék fel, tisztelt képviselőház! a tanácskozások ily hosszú folyama után, ha fel nem hozott volna ma is az ellenvéleményünk részéről az 1863-diki erdélyi ugynevezett országgyűlés, és az abban létrejött határozatok törvényeknek nem bélyegeztettek volna; felhozott ez tegnap egyik az erdélyi részekből választott román képviselő ur által; hallgattam akkor, mert azt hittem, hogy egyetlennyel lesz ezen nemben. De miután a mai napon mind Zimmermann képviselő ur, mind más két román képviselő ur által ismét hivatkozás történt az 1863-i szebeni gyűlésre és az azon keletkezett törvényekre: egyszer mindenkorra kötelességemnek tartom a t. képviselőház előtt kimondani, hogy részemről azon fogalomnak, miképpen a szebeni zuggyűlés országgyűlésnek vételessé, ezennel ellene mondom. Ellenmondom azon fogalomnak, hogy az ott kelt szabályok törvényi erővel bíróknak tekintessenek. Mert hiszen azon esetben, ha azokat mások is úgy, miként Zimmermann ur és azon más két t. képviselő ur, törvényeknek ismernek el, akkor nekik nem itt ezen képviselőházba — hanem Bécsben a teljes reichsrathba kellene belépniük; ha azon határozatok törvények erejével bírnának, a kik e véleményben vannak, mindenáron oda kellene működniük, hogy ezen teljes reichsrath létrehozassék, mert ők a szebeni 1863-ki zuggyűlésen a február 26-diki patenst és october 20-ki diplomát inarticulálták és Erdély alaptörvényei gyanánt nyilatkoztatták ki.

Nem következik ebből t. ház! az, hogy a mi ezen zuggyűlés lapjaira a nemzetiségek irányában íratott, azok közül, a mi helyes, igazságos, az állam céljaival összhangzó, és a méltányos igényeknek megfelelő, ne helyesljem és maga idejében, mikor e tárgybán törvényt alkotatik, mint képviselő azoknak a törvénybe felvételére ne szavazzak; mert hiszen az igazság igazságának marad, akár irattassék tiszta, akár moosok lapra. (Helyes.) De egyszersmint kinyilatkoztatott, hogy ezt nem azért fogom tenni, mintha azt vélném, hogy azon töredékek, melyek ezen zuggyűlést létrehozták, közös magyar hazánk alkotmányos állásának fentartására valami segélyt fognak nyújtani. Rég kiabrándítottak az ő tetteik e reményből, a mit képviselői szavazatommal e tárgybán is tenni fogok, teszem csak azért, mert igazság, a nélkül, hogy e töredékeknek valami jelentékeny segélyre hazánk iránt számítsanak; és meg vagyok győződve, hogy Magyarország alkotmányos állása mint a trón és birodalom nagybatalmi állásának és fényének követelménye, fenn fog maradni, akár nyújtssanak ők rokon segélyt ebben nekünk, akár nem. (Helyes.)

Bocsásson meg a t. ház, hogy még némely észrevételeket tehessek. (Halljuk, halljuk.) Hodosiu képviselő urtól hallottam előhozatni ily állításokat, melyeket, mint Erdély egyik mezővárosából ezen közös országgyűlésre megválasztott képviselő, miután itteni törvényhozói állasomat nekem színtugy, mint a többi az erdélyi részekből megválasztott képviselőitársaimét is megingatni vagy legalább kétség alá hozni törekedett, lehetetlen, hogy hallgatással mellőzzek. Ő azt állítja, hogy az erdélyi képviselők ezen országgyűlésnek nem lényeges részét teszik, hanem csak a koronázásra hivattak ők ide, ugyszólvá: bizonyosképpén, hogy a koronázás milyen szép pompával és fényvel fog megtörténni. Engedjék meg, én ennek is kénytelen vagyok ellenmondani. Ha ezen országgyűlésnek az erdélyi képviselők nem lényeges, nem a törvényhozótest mindegyik feladataiban közremunkáló tagjai: akkor ezen országgyűlés még nincs kiegészítve, akkor az esonka, és nem Magyarország törvényes országgyűlése, következésképp sem felséges urunk koronázását, sem pedig azon fontos feladatokat, melyeket a közös ügyek és más, a mostani körülmények közt oly lényeges kérdések körül halasztathatlanul tenni kell, meg nem oldhatja. Minket erdélyieket az 1848-iki magyarországi és erdélyi törvényes országgyűlésnek hozott törvények érvényesen, állandón és minden alkotmányos és jogi fogalomnak szerént megtagadhatlanul egyesítettek Magyarországgal, és egy

közös törvényhozást rendeltek; itt vagyunk mi az erdélyi választó kerületekből és városokból megválasztott képviselők éppen azon joggal, a törvényhozásnak éppen azon kiterjedésben részesei, mint bármelyik más, ki akár honnan a magyarországi választók által választatott meg. (Helyes.) Nem jelentünk meg alkotmányos elvek szerint sem Szebenben, sem bárhova mint egy külön erdélyi törvényhozás tagjai, és ezután sem fogunk soha megjelenni, hanem e teremben, ezen törvényhozás által kell azon függőben való kérdéseknek is elintéztetni, melyek még az unio következtében Erdély végleges szervezése végett szükségesek. Minden egyéb gyűlés és intézkedés e végett jogtalan és érvénytelen.

Királyi leiratokra hivatkozott képviselőtársam, Hodosiu ur, az erdélyi unionak, és az erdélyi részekből megválasztott képviselők állásának megintgatása végett. Én hiszem, hogy valamint én az alkotmányos elveket vallom, s ezeket kívánom s kívántam mindig megtartani, úgy t. képviselőtársam is ezen elveket vallja. Alkotmányos elvek szerint a Felség személye szent és sérthetetlen, tetteiért nem hibáztatható és feleletre nem vonható. Következésképp képviselőtársam, Hodosiu ur, ily leiratoknál a Felség személyére és tetteire színtugy nem hivatkoztatik állításai tekintetében, mint én bár érzelmeimben sem hibáztathatom azokat, vitatkozásom tárgyává sem tehetem. Felhozhatja tehát azokat ő, és felhozhatom én, mint tetteit az akkor ő Felsége mellett állott tanácsosoknak, következőképp állítom, hogy sem gróf Nádasdy, sem Schmerling tanácsadói, melyek a Felség elébe terjesztettek ily leiratokat, és azokat ellenjegyezték, nem bírtak semmi erővel arra, hogy azon törvényt, mely Erdélyt Magyarországgal egygyé tette, mely annak legitim törvényhozás csakis ezen közös országgyűlést határozta, megsemmisíthették volna.

Tisztelt képviselő Zimmermann ur az Ujfalusi Miklós képviselőtársam által javasolt, az erdélyi viszonyokat illető és a minisztérium által elfogadott módosítvány ellen tartott beszédében igen szép és alkotmányos elveket hozott fel; állította, hogy az államban a törvény szerint kell mindig uralkodni; hogy a törvénynek állani kell, míg alkotmányos módon meg nem változtatatik; hogy a törvényes rendet fenn kell tartani, és nyilatkozott a jus ligatum ellen. Ezen előzmények és elvek után azt vártam, hogy ő Erdélyben, hol a létűnt kormányok a törvényes rendet merőben felzavarták, hol mindent mi törvény, mi igazság és jog vala, az állam leg-sarkalatosabb alapjaitól kezdve le az utolsó család magánjogi viszonyáig és jogérelméig törvényellenes intézkedésekkel felforgatták, és egy zilált tömkelegbe bonyolították össze; ő egyszerre mindenre nézve egy rögtöni restitutio in integrumot indítványoz, és azért nyilatkozik Ujfalusi barátom módosítványa ellen, hogy ez miért nem tűzi ki ezt ily rögtönözve a kormánynak. — De e helyett az elvvel ellenkezőképp éppen azon törvényellenes zilált állapotot javasolja fentartandónak, míg törvénynek maga rendes módján keletkezésével a törvényellenes zavar meg nem változtatatik. Midőn a tisztelt képviselő ur által kiindulási pontul letett elvét az alkotmányosságnak oly szíves készséggel osztom, bocsásson meg, ha azon inconsequentának utját, melyre azután átlépett, nem követhetem. Én kívánom, hogy az alkotmányos elvek kormányunk által szentül fentartassanak; hogy a kormány Erdélyt ne a mostani alkotmányellenes zavarban hagyja, míg egy késő törvény rajtunk segíthet; hogy Erdély összebonyolított állapot miatt, eziránt kellő felvilágosítást szerezz, óvatosan járjon el; de ezen óvatosság mellett minket mielőbb törvényes állapotba helyhezzen.

Az e tekintetben a minisztériumnak adandó, az Ujfalusi képviselőtársam módosítványában javasolt felhatalomra nézve megjegyezte Zimmermann képviselő ur, hogy az elasticum lenne. Én ellenkezőképp meg vagyok győződve, hogy az két tekintetben semmiként sem lesz elasticum. Nem lesz elasticum arra nézve, hogy Erdélyben minél előbb a kormányzásban, közigazgatásban és igazságszolgáltatásban alkotmányos rendet állítson be; kezeskedik erről a minisztérium programja, melyet a miniszterelnök ur akkor nyilatkoztatott ki, mikor legelőbb székét a képviselőházban elfoglalta és az alkotmányosságot s alkotmányos kormányzást a minisztérium vezérelvül jelentette ki. Nem lesz továbbá elasticum arra nézve, hogy ezen alkotmányos állapot visszaállításában oly óvatossággal járand el, miképp ily zilált körülmények közt is Erdélyben a rend se a közigazgatásban, se az igazságszolgáltatásban bármi kis ideig is megzavarva vagy megszakasztva ne legyen, mert az alkotmányosság mellett a rendnek megóvása ismét a minisztérium vezérelve, mely azt semmi és senki által megzavartatni nem fogja engedni. Ugyanazért a t. képviselőtársam és barátom Ujfalusi Miklós által indított módosítványt pártolom. (Helyes. Eljen.)

Ellenvélemény a 65-ös bizottság többségének véleménye ellen.

Ezt a képviselőház folyó hó 9-diki ülésében Madarász József nyújtotta be, s következőképp hangzik: „A közös érdekű viszonyok tárgyában kiküldött bizottsági többség véleménye ellen, az 1848-III. törvényezik 13. §-a épségben tartásával

Tekintve azt, hogy Magyarország s hozzá kapcsolt részei, és az osztrák örökös tartományok között, az egyetlen törvényes kapcsol a fejedelem ugyanazonossága, vagyis, hogy a törvényes feltételek teljesítésével ugyanaz Magyarország királya, a ki az osztrák örökös tartományok császára. — Tekintve azt, hogy az 1723-ki 1. 2. 3. törvényekkel, vagyis úgy elnevezett sanctio pragmaticából, nem hogy az következnek, hogy Magyarország köteles az osztrák örökös tartományokat küll és belellen-ség ellen védelmezni, de sőt mind az 1741-diki legelső, mind a későbbi védelem eseteiben törvénybe iktatván a nemzet azt, hogy a védelmet csak Magyarország és királya jogaiért, és szabad ajánlatból utóbbra semmi kötelezettségi követelés ne vonassék, a védelmi kötelezettség ellen mindenkor, és már eleve is tiltakozott. Tekintve azt, hogy Magyarország, melynek az 1723 ki törvényekben is biztosítva nem csak bel, de a nemzetek közötti (jura diplomatica) közfogai is, és önkormányzatra mint független birodalom jogosítva van, úgy bel, mint küll, tehát egész hadi, pénz, oktatási, kereskedelmi, közlekedési, államhitei s általában mindazon ügyeit, mik független államot megilletnek, önállóan intézni és fejleszteni, és a magyar király jogait a törvények értelmében gyakorolhatja csak, és csak is a magyar független felelős miniszterium által. Tekintve azt, hogy Magyarország védelméről és vagyonáról jogosan más senki sem rendelkezhetik, mint törvényes ön országgyűlése; tehát másokkal, bár kikkel együtt, és bármilyen módon, közös, és nem ezentul is épp oly kizárólagos önrendelkezése, mint minővel ez ideig birt, Magyarország független állami életének legfőbb biztosítékait törni meg, és megsemmisíteni az 1848- és 1790-iki s több ide vonatkozó törvényekkel az 1727-diki 4. t. cikket is, a mely ezt rendeli: „az adónak és egyéb segélyezéseknek minden nem pénzben vagy termékekben úgy, mint katonai állásban, országgyűlési tárgyalás alá tartoznak; attól semmi szín alatt, sőt még rendkívüli esetekben sem, vonhatnak el, az országgyűlés által megajánlott adóországgyűlésen kívüli felemelni, vagy újabb adót kivetni vagy katonaiállást követelni nem szabad.” Tekintve azt, hogy Magyarország állami bitele nem azt követeli, hogy az osztrák örökös tartományok császárnak kormánya által tett adósságait közösen vállalja el azért, hogy általa Magyarország is tönkre jusson; de követeli azt, hogy miután az osztrák államadosságok tételéhez soha sem járult, s így azokból Magyarországot nem is terhelheti semmi; leszámítván az országnak jogos viszont követeléseit, térítés meg minden kimutatható befektetéseket, és a mit ezenkívül tenne, azt csakis vagyonosságához mért szabad ajánlat és segélyezésként tehetné.

Tekintve azt, hogy a fentjelölt bizottsági többség véleményében foglaltakból hebizonyult tény az, miként szavakban hangsúlyoztatik ugyan az ország önállósága, függetlensége, de közös ügyek teremtésével a magyar birodalom önálló állami élete közös delegatiók által az ország önkormányzata, az osztrák államadosságainak közös elvállalásával a nemzet anyagi jóléte megsemmisítvén, a bizottmányi többség munkálataiban foglalt elvek elfogadása által nem csak eddigi önálló állami életünk adatnak fel, de az ország fejlődése és demokratizálása helyett, az aristocrazia és absolutismus felé irányoztatnak, és a mily ellentétes volna ez irányzat Magyarországon 1848-ki törvényeivel, épp oly károsan hatna az örökös tartományok szabad szellemű alkotmányos fejlődésére és önállóságára nézve is.

Tekintve 1790-iki 12. t. cz. rendeletét: „törvényeket hozni, eltörölni és magyarázni, a törvényes koronázott király és törvényes országgyűlés jogosítvák közösen”; Magyarországának pedig jelenleg törvényesen koronázott királya és törvényesen kiegészített országgyűlése nincs; így ez alkotmány döntő kérdésekben csakis az alkotmány visszaállítása után, annak teljes élvezetében lesz jogos az 1848-diki törvények értelmében kiegészített választott képviselőház tanácskozása és a törvényesen koronázandó királlyal létező törvényeket törölni, s újakat alkotni, a jelen képviselőház kötelezése az alkotmány nem névelges, de valósgos és teljes visszaállításának szorgatása lévén. Mind e törvények és indokoknál fogva határozza el a ház a fenn jelölt bizottsági többség munkálatainak, mint a melynek elvei törvényeinkkel és alkotmányunkkal ellenkeznek, elutasítását; annyival inkább, mert mindazon viszonyokra nézve, a melyek Magyarországot és az örökös tartományokat közösen érdeklik az 1848. III. t. cikk 13. §. törvény szerinti rendelkezett; határozza el azt a ház, azért is, mert rendelkezett azon törvény az alkotmányosági elv követelése szerint, minden önálló állam felelős kormánya által intézkedvén más államok kormányával az iránt is, mert az alkotmányos fejlődés nem a függetlenség biztosítékának, a nemzet vére és vagonya fölötti kizárólagos örendelkezésének feladását, de sőt az ország önállóságára nézve netán hiányzó biztosítékoknak, tehát külügyi miniszter és a küludvaroknál az ország érdekeinek Magyarország követői általi képviseltetése létesítését is követeli.

És ha mégis az absolut hatalom minden maradványainak teljes megszüntetésére, ha az alkot-

mányosságnak az 1848-diki szerinti teljes visszaállítása, ha az 1790-iki 3. 10. s 12. t. cikkek rendelkezéseinek teljesítése előtt a fenn jelölt bizottmány munkálata tanácskozába vétetnek, alólítottak csak azért veendnek részt a tárgy megvitatásában, hogy a bizottsági többség munkálatainak alkotmányunkat megrontó jellegét kimutató, ellene szavazzanak,

Isten és világ, választói és Magyarország előtt, úgy az utókornál, az által igazolván azt, hogy a sok jelesek vérével szerzett, s eddig sepleltlenül megvédett független Magyarország állami életével, és az 1848-ki törvények rendelte alkotmányával, önállóságával ellenkező határozatoknak ellene nyilatkoztak.

Pesten, 1867 márczius hó 9-kén, beadja Madarász József, Fehérmegyei Sárkeresztúri vál. ker. kép. Patay István Debreczen városi Czegled-Varga utcai vál. ker. képviselő. Csanádi Sándor Bihar-megye b. ujfalusi ker. kép. László Imre Közép-Szolnokmegye tunsági ker. kép. Bobori Károly Czegled városi kép. Vidacs István Torontálmegye hegyesi ker. kép. Szulba Benedek Tolnamegye Szegszárd városi kép. Halász Boldizsár pest-dabasi képviselő. Vallyi János Szathmármegye fehérgyarmati ker. kép. Kállay Ödön Szabolcsmegye nádudvari vál. ker. kép. Csiki Sándor egri képviselő. Ez indítvány nyomtatása elrendeltetett.

Levelezés.

Brassó, márczius 6-án, 1867. — Válaszunkban a közhangulat tán soha sem volt elégtelbb, öröme és reményteltebb, mint a felelős magyar miniszterium kinevezése óta. Alig hiszszük, hogy a magyar alkotmány restitúálása a százszöld valamely városában nagyobb örömmérettel gyakorolt volna a polgárok kedélyére, mint a brassóiakéra.

Nemcsak a magyarokat értjük, mert hisz a magyar még a „Jóremény fokán” is tud örülni édes hazája vívmányán, de értjük azon derék testvér polgártársainkat, kik ismert szabadelvűségüknél fogva mindig becsületben s tiszteltben tudak tartani ősi törvényeinket úgy, mint a magyar szent korona területének épségben tartását, meggyőződésén ugyanis arról, hogy valamint hazánk, úgy a „fundus regius” is csak a jogfolytonosság és törvényesség alapján lehet ismét igazán boldog. Ezen derék polgártársaink: a brassói szászok.

De még oláh ajku testvéreink sem tanúsítanak oly nagy rokonszenvet Schmerling megbukott „pseudo constitutioja” iránt, mint ezt a „Gazetta Transilvania” velünk számtalan-szor elhitetni akarja, mert a köznép életéből felmerülő tények s abból merített tapasztalataink ellenkezőről győznek meg. A „Gazetta”-nak fellegős illúsió épp oly csekély pártolásban részesülnek az itteni oláh intelligencia részéről, mint a mi részünkről; erre nézve elég fényes példa az, hogy városunk oláh értelmisége nemcsak nem pártolta azon unio ellenes kérvényt, mit a minapában dr. Raczin és társai ő Felségéhez felterjesztettek a román nemzet nevében, hanem egyszersmind visszavonta azon bizalmi névlajstromot is, melyet kérvény aláírása támogatására akart vala szálni, pedig akkor még nem volt magyar miniszterium.

A magyar miniszterium örömhírét nálunk eddigél még csak a magyar kasznó és a szász lövölde ünneplte meg helyiségeiknek fényes kivilágításával nagy lakomázás mellett. A város maga még nem illuminált, noha ezt mindenki óhajtotta volna, tudtukkal csak akkor fogna illuminálni, ha a magyar miniszterek esküjüket leteendik.

Némelyek*) circumspéctusságnak tekintik ezen elmulasztást, de mi nem osztjuk ezen nézetet, mert Brassó, mint szász város, soha sem tűzött még oly politikát öntudatilag, hogy szabad-elvű közérzülettel valaha téveszméknek engedte volna alája rendelni. Az ugynevezett experimentáló párt itt még a Bach-Schmerling féle korszakban sem tudott magának állandó tulsulyt biztosítani, mert akkor bizonyára sem a szebeni, sem a kolozsvári, sem pedig a pesti országgyűlésekre nem sikerült volna oly derék követeket oly utasításokkal küldeni el, mint a melyeneket tényleg küldünk. Főleg a fiatalabb szász nemzedéket nagy érdem illeti meg az alkotmányosság iránt viseltető rokonérzelmeiért.

A centralistikus eszmék nyitja alól kibontakozott „Kronstädter Zeitung”-nak mind e mai napig még nincsen szerkesztője, e lap szerkesztését jelenleg a kiadó kénytelen nagy ügygyel-bajjal kezelni, s éppen ez az oka, hogy nevezett lap, volt szerkesztője visszalépése óta, nem bir nagyobb lendülettel fellépni azon a téren, melyen a „Siebenbürgische Blätter” már is méltányló elismerést vivott ki magának minden alkotmánybarát előtt.

Hogy vajlon ki leend a „Kronst. Ztg”-nak jövőnd szerkesztője, azt mostanig nem tudhatni, mindenestre nagyon óhajtott volna, hogy minél hamarabb oly orgánmá váljék, mely ne csak városunk alkotmányos közérzületét híven tükrözze vissza, hanem egyszersmind vitéz bajnoka legyen hazánk új korszakának.

Végül még megemlítjük, hogy az idei farsang nálunk meglehetősen vígan és jól folyt le. Különösen nem mulasztathjuk el örömlünket fejezni ki azon

*) De még én is, ha igazat akarok szólni!

tánczvizalom eredménye fölött, mely a helybeli kis, reformált egyháznak 516 frtot jövedelmezett. E jövedelem egy második iskola-tanítói állomás felállítására van szánva. Az ég áldása kísérje e kis eklezsia felvirágzását!

Teőrök Károly.

KÜLFÖLD.

OLASZORSZÁG. Diplomatikuss körökben sokat beszélnek valamely véletlen esetről, mely megzavarta volna a porosz követ állását a vaticánhoz. Arnim báró ugyanis mostanában egy lovat és tilburyt vett, melyen sétatöcsizásokat tett. Egy szép napon ezen taligán a vaticánba ment, hogy kihallgatást nyerjen, de a testőr által visszautasított, miután régi hagyományok szerint egylovas fogat nem eresztetik be az udvarba. A követ tehát visszatért — nem ment kihallgatásra, de panaszt tett Antonelli bíbornoknál, fölemlítvén azt is, hogy a württembergi követet, ki szintén egylovas fogaton jött, nem utasították vissza. Antonelli hivatkozott a hagyományos házi rendre, s azt mondta, hogy azon egy kivétel ő szentsége külön kívánságra történ, Arnim báró azonban ezt nem tartotta kielégítőnek s Berlinbe jelentést tevén — ezóta nem tette be lábát a pápai hivatalos lakoszályba.

NÉMETORSZÁG. Berlin, márczius 9. Az észak-német parlament mai ülésében az alkotmány feletti viták folytak; 29 szónok ezen alkotmány mellett 16 ellene volt bejegyezve. Twesten a költségvetési jog megbírást és alkotmányos szövetség-állam alakítását óhajta; nem akar rendszeres budgetet megszavaztatni, legfeljebb — tekintettel az európai bonyodalmakra — egy átlagos összeget kívánna engedélyeztetni addigra, míg a szövetségi hadsereg reformja keresztültvitetik. Waldeck egységes, felelős központi hatalmat és a parlament illetékességének fölemlését óhajta. Miquel a szövetség-állam helyreállításáért kész mindent — még magát a szabadságot is — feláldozni. Rohden (katholikus) azt mondja, miszerint a javaslat kevéssé veszi tekintetbe Ausztriát, a hol szintén vannak német elemek, melyeket oltalmazni kell.

SPANYOLORSZÁG. Madridból írják, hogy Narvaez kabinete nem sokára visszalép, mert nem eléggé erőlyesen lát munkához! És Pezuela miniszteriuma fog föllépni, ki a hírlapírókra halálos ítéletet sat. mondott ki. A Cortes-gyűlés megnyitására ugyan fel fog függesztetni az ostrom-állapot, de a kormány igényt tart a reá ruházott rendkívüli hatalom meghosszabbítására.

GÖRÖGORSZÁG. Kandiából jelentik: Ali pasa expedíciója, ki 11,000 emberrel és 20 ágyúval indult ki Kaneából, hogy Selinos és Kissamos tartományokba benyomuljon — meghiusult. Ali pasa 3000 ember, 2 ágyú és 6 zászló vesztéssel tért vissza. Kanea nagy terén a próféta zászló volt kitűzve. — Az „Arkadion” gyors gőzös lökéssel, élelmi szerekkel és 3500 hátultöltő fegyverrel ment Krétába.

OROSZORSZÁG. A „Köln. Ztg” írja: „Oroszország, mely Napoleon trónbeszéde szerint hajlandó nem választani külön keleti politikáját Franciaországtól, most, midőn Ignatieff követe által Konstantinápolyban követelteti, hogy engedjék át Krétát Görögországnak, egyszerre mégis oly lépéseket tesz, melyekre nézve nem kérte ki beegyezését a londoni és párisi kabineteknek. Sz. Péterváron érzékenyen vették, hogy Napoleon császár febr. 14-ki beszédében úgy nyilatkozott, mintha Oroszország csatlakozott volna a franciaia politikához s nem megfordítva. A két kormány közti viszony nem a legszélyesebb, s az innen kiindult kezdeményezések annak javítására nem a legjobban sikerültek. A muszka sajtó hangja Franciaország ellen szenvedélyesebb, mint valaha.

KÜLÖNFÉLÉK.

© Ő Felsége tegnapelőtt déltűn 3 óra s 15 perczkor a magyar királyság fővárosába megérkezett, s bevonulását roppant nép zajos éljenzései közt tartá meg. Báró Beust csak pár nap múlva jön le Buda-Pestre, a hol ő Felsége körülbelül 14 napig mulatand.

© A folyó hó 11-iki „Wiener Abendpost”-jelent: Minthogy a magyar miniszterium e hó 10-kén hivatali tevékenységét megkezdette, az erdélyi udvari kancellária megszűntette működését. Ez alkalommal zárulást tartott, melyben a felosztató közlemény kihirdetvén, gróf Haller az összes személyzetnek és tanácsostilletnek köszönetet mondott azon eddigi hivatalában való támogatásáért. Friedenfels udv. tanácsos intézett búcsubeszédet gróf Hallerhez, melyet ő Felségére mondott lelkes éljenzéssel végzett. — S ezzel, miután a miniszterium a magyar kir. helytartótanács hatáskörét is átvette, Istennek legyen hála érte, a dicasterialis kormányzatnak vége.

© Köhalem szász városban — mint a „Kronst. Ztg” értesít — a magyar alkotmány helyreállítása lelkesen megünnepeltetett. A banketten száznál több hazafi jelent meg a polgárság, hivatalnokok, s köznevelő körökből és mozsárányok dörgése mellett lelkes toasztokat ittak ő Felségére, a Császárr és Királyra, s Felséges nevére, a magyar miniszteriumra, gróf

Mikó és Gorove miniszterekre, kikől Erdély anyagi érdekeinek előmozdítását várják, továbbá az erdélyi nemzetiségek egyetértésére, Conrad Móríc képviselőre, s az erdélyi vallásfelekezetek közti békés egyetértésre. A felköszöntések magyar, nemet és román nyelven történtek. Az ünnepély rendezője Petrovitz vásárbíró volt.

— A színházat látogató kolozsvári, mondhatni egész erdélyi közönség régi ismerősének karnagy Gócs Edének jutalomjátékául Auber jeles operája: „A portici néma” fog jövő kedden márczius 19-kén előadást. Gócs ur a nemzeti színháznál mint karnagy annyi babért aratott már, hogy lehetlen, mikép az érdemét melegen pártolni szokott közönségünk róla megelégedezék.

— o — Bukuresti tudósítások szerint Reményi m. hó 26-án hagyta el Bukurestet, elutazása előestéjén Gyika János miniszterelnöknel volt búcsuestély, hol a bukuresti nagyvilág jelen volt. Ennek végeztével a Bukurestben lakó magyarok által rendezett búcsuestélyen jelent meg s mindkét helyen hegedüjének varázshangjai zengtek búcsút. Indulása reggelén egész búcsujarat volt, szállására mindenki sietett egy szívélyes „Istenhozzád” mondani a közszereket és tiszteletet kivívott művészeknek, ki az ottani magyarság közt emlékét azzal örökíté, hogy a ref. magyar iskolánál 40 aranyos „Reményi Ede alapítványt” tett, nemcsak, hanem azt a hazában még gyarapítani is ígérte. Az ily művészek valójában áldásokok léptei. Bukurestből Floest, Braila és Galaceon át Konstantinápolyba szándékozik menni.

— (Neerolog.) Nagyajtai Cserei Mihályné született Pál Rozália szomorodott szívvel jelenti maga, s római szí birodalombeli lovag, tindárisi és károlyfehérvári Dindár Elekné született Cserei Mária nevében kedves férjének és nagybátyjának nagyajtai Cserei Mihálynak e folyó hó 8-án életének 59-ik évében két havi betegsége után csendes kimúlt. A közélet egy tiszta jellemű honfit, a magánélet pedig minden erényekkel tündöklő egyént vesztett el. Hült tetemei Mező-Sámsondon folyó hó 11-én fognak a sarkortba örök nyugalomba tetetni, s ugyanott folyó hó 13-án fog az engesztelő áldozat az egek Urának bemutatni. Örök béke lengjen porai felett! Mező-Sámsondon, 1867. február 10-kén.

— (Neerolog.) Herczeg Sándor, nagy-almási ev. ref. pap, a maga; szeretett neje Kilyén Polixéna, egyetlen fia Sándor és minden rokonok nevében fájó szívvel és sajtó lélekkel jelenti, hogy egyetlen leánya Herczeg Ilona életének 18-ik évében, folyó hó 12-én, néhány napi súlyos betegség után, egy jobb életre szenderült. Béke poraira egy boldogabb feltámadásig!!

— Gyulai Ferencz siremlékére Erzsébetvárosból következő adakozás küldetett be szerkesztőségünkhez: Szép tehetségtűl színeszünk Drágus ottani vendégszerelésekor, Dombi József ur indítványá folytán, e célra adatott Hegedűs „Hazatértek” című drámája, tiszta jövedelem fele — Drágus lemondván illetékéről — tett 15 frtot 1 krt, ehez Gerő színgazgató 2 frtal járult; Dombi ur külön gyűjtő-ívén: Agotta 1 frt, Gross K. 50 kr, Patrubby 1 ft, Török Gergely 1 ft, Lukács Antal 1 ft, Assumi 50 kr, Szentpéteri János 50 kr, Csiky Lázár 40 kr, Szenkovics F. 1 ft, Valaki 1 ft, Még egy valaki 50 kr, Kelemen Gy. 50 kr, Hegyesi Hebert 50 kr, Ifj. Papp Márton 50 kr, Soós Lajos 1 frt, Csiky Lázár kapitány 1 frt, Schwarz 50 kr, D—y 2 ft; összesen 16 ft. A kegyeletes adakozók ezéja szerint rendeltetése helyére fogjuk szolgáltatni a beküldött pénzt.

© A napokban hagyta el a sajtót: „Az erdélyi muzeum-egylet évkönyvei”, negyedik kötetének első füzet; szerkesztette Brassai Sámuel, muz. igazg. Kolozsvárt 1867. Stein János, erd. muz. egyll. könyvtáros bizománya. Bolli ára 1 forint. E füzet tartalma következő: I. Franzénau József emléke; az 1866. aprill 11-én tartott tudományos gyűlésen előadta Hermann Ottó, erd. muz. egyll. conservator. II. A szláv elem a rumun vagy oláh nyelvben, közli Schmidt Vilmos, a nagy-szebeni állam-főtanoda tanára, felolvastatott az erdélyi Muzeumban 1866. Szat-György-hó 11-iki nyilvános gyűlésben. III. Adatok Erdély pók-faunájához, olvasta a muz. termész. tud. szakgyűlésen május 23-kán 1866. Hermann Ottó. IV. Állattani közlések, 1866. aug. 24-ki szakgyűlésen olvasta Hermann Ottó. V. A régi magyar sulymérték, adalék a hazai pénzverés történelméhez, olvasta az 1867. február 11-kén tartott tud. ülésben Finály Henrik, a régiség és éremtár őre. Ezenkívül a füzet elején német nyelven szerkesztett értekezések külön folyama, melynek tartalma: Erinnerung an Josef v. Franzénau, Beiträge zur Araneiden-Fauna in Siebenbürgen, s Zoologische Miscellen, mindhárom értekezés Hermann Ottótól. Ajánljuk a tudomány barátainak figyelmébe, addig is, míg a tudományosság magasabb szempontjából szerkesztett ezen évkönyvek eddigi, három évi, folyamáról tán egy általánosabb és ismertető cikkben szólhatnánk.

© Beküldetett szerkesztőségünkhez: „Vázlatok és képek”, írta Gyulai Pál. Két kötet. Pest. Kiadja Pfeifer Ferdinand. 1867. Tartalma: Egy anya. A nők a tükrök előtt. A fűvény halála. Az első magyar komikus. Glück-Szerencse ur. Egy

regi udvarház utolsó gazdája. Becses olvasmány; a költészet magasabb alkotásai kötetlen nyelven írt beszédek formájában. Ára? Nem külsőtett velünk. Hiszünk, hogy a politikai aradat közepette is a szépirodalom ezen érdekes újdonsága méltó figyelembe részesülend.

UJ POSTA.

— Dublin, márcz. 8. Irland több grófságában kiűrt a forradalom; Tippetary, Drogheda, Waterford, Limeriket erős feni csapatok fenyegetik; az angol kormány jelentékeny lovas és tüzér-csapatokat küld oltalmukra.

— Páris, márcz. 9. Az esti „Moniteur“ Le Nourry de la Roncière ellentengernagynak február 28-án Vera-Cruzban kelt egy sürgönyét teszi közzé, mely szerint 16,000 ember hajóra szállt és már el is indult; reményli, hogy a kiűrés márcz. 8-kaig bevégezve leend.

— Madrid, mart. 9. Az ostromállapot egész Spanyolországban megszűntetett. A sajtót illető kir. rendelet az összes lapokra 40,000 real cautiót rő, azután előző censurát és elköpázst. A kiadó és szerző felelős. Minden előleges jóváhagyás nélkül kibocsátott nyomtatvány titkos elterjesztésnek vétetik.

— Florenz, márcz. 11. A parlamenti választások legnagyobb része immár megtörtént; több nagyobb városban szűkebb választás leend szükséges. Florenzben Ricasoli választott meg Garibaldi ellenében. Ratazzi, Visconti Venosta, Sella szintén megválasztottak.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Mártius 13 n: 5% Nemzeti kölcsön 100 ft. 70.60. 5% Metalliques 100 ft 60.40. Kamat 62.90. — Bank-részevény 736.—. Hitelintézeti részvény 200 forint 185.—. London 10 ft st. 100 ft 23 1/2, kr 128 35.—. Ezüst 125.75. Cs. kir. arany 6.05.— 1860. kölcsön 87.50.

Mártius 9 én: Földtehermentési kötvény magyarországi 73 —. Erdélyi 69.—.

T. és felelős szerkesztő DOZNA DÁNIEL.

Nyitlér. *)

Könyveladás.

A kisdóvó-intézeteket Magyarországon terjesztő egyesület képezdjében következő érdekes könyvek adatnak el az intézet javára:

*) Az e téren megjelenő cikkekért egyáltalában nem vállal magára felelősséget a szerk.

1. A nemzetiségi kérdés Magyarországon szerb szempontból; írta Popovich Milos a „Vidor Dan“ szerkesztője; fordította és kiadja Sárcevis Ambrus (a kiadó úr ajándéka) ára 1 ft 20 kr.

2. Lélektan az agytanrendszer nyomán, sok ábrával ellátva; írta Szárics Jenő (Szárics Károly úrnak, a boldogult szerző testvér bátyjának ajándéka) csinos kemény kötésben; ára 2 forint.

3. Vadász tudomány; írta Pák Diénes (az író ajándéka); két kötet egy erős csinos kötésben; ára 2 forint.

4. Szabadság, tekintély és egyház; korunk nagyjelentőségű kérdéseinek fejtegetése; b. Kettler Vilmos, mainzi püspök, után átdolgozta Mennyei József (az átdolgozó ajándéka); ára 50 kr.

5. Nőtlenység; írta Rapos J. (az író ajándéka); ára 50 kr.

6. A köznevelés alapintézetei hazánkban; írta Rapos J.; 25 kr.

7. Lelenczház-e vagy teljes köznevelde? írta Rapos J.; ára 25 kr.

8. A szegény ember és gyermekei, vagy is a kisdóvós első áldásainak ismertetése; írta Wargha István; ára 20 kr.

„A gróf Brunswik Teréz élete és műve“ című könyv megjelenése iránt alólt, a hozzá intézett kérdésekre válaszol azt adja, hogy mihielyt a megjelenése elébe görült akadályok el lesznek hártva, meg fog az jeleni azonnal s ezen idő közel van; addig is tisztelt előfizetőit még kevés türelemre kéri, a további előfizetéseket a gr. Brunswik Teréz képre és nevezett könyvre együtt 3 frtjával elfogadja, s azon intézetek t. előjáróságait, kik még nem tették, a hozzájuk küldött táblázatok és egyéb adatok minél előbb leendő beküldésére tisztelettel felkéri.

Pesten, 1867. febr. 12-kén.

Rapos József, a k. valeró u. 1. sz.

Miután a „K. Közlöny“ 22-ik számában közlött nyilrtó kihívásomra e téren senki sem jelentkezett; de az illető velem személyes érintkezésbe tette magát, s ama bizonyos „államvizsgát tett ifjú“ról szóló cikke miatt megkövetett, egyszersmind felhatalmazva érem magamat közleményét alaplatannak nyilvánítani, megkímélvén őt attól, hogy nevét az általa elkövetett könnyelműség miatt pelengérré tegem.

Szamosújvárt, márcz. 8 kán, 1867.

Ballok Károly, ügyvédi gyakoronok.

HIVATALOS.

216. Sz. 1867.

(102)

(1-3)

Hirdetmény.

Az erdélyi országos tébolyda számára 1867-é év folyamában szükségeselt 300 oszt. ül keménytűzfűzfa biztosítása céljából az érintett intézet irodájában **szerdán 1867-i április 3-án délelőtti 10 órakor** egy nyilvános árlejtés fog tartatni.

Minden árlejtő köteles a szóbeli árlejtés megkezdése előtt bánapénzzel 500 frtot akár készpénzben, akár pedig az árfoalyam szerint szábitandó államkötvényekben letenni, mely bánapénz csak is a tetteleges váalkozótól biztosíték gyanánt vissza fog tartatni, a többi árlejtőknek pedig az árlejtés berekesztésével vissza fog adatni.

A váalkozás minden feltételei az említett irodában a szokott hivatali órákban megtekinthetnek.

Szabályszerien felszerelt és helyezett írásbeli ajánlatok, melyek 500 o. é. frtot és az ajánlot egy ül keménytűzfűzfa árát számokkal és betűkkel, valamint is azon nyilatkozatot tartalmaznak, hogy az árlejtő a váalkozás minden feltételeit ismeri és hogy ő ezeknek magát föltétlenül aláveti, a szóbeli árlejtés megkezdéseig, azaz 1867-i április 3-án délelőtti 10 óráig elfogadtatnak, később érkezendő ajánlatok tekintetbe nem vehetnek.

N. Szeben, 1867 mártius 8-án

az Erd. orsz. tébolyda igazgatósága.

177. 1867.

(100)

(1-3)

P. t. sz.

Idezés.

Ismeretlen tartózkodású Kusztos Ágnes, Krasznavármegye polgári törvényszéke részéről értesítettik, hogy Sándor Pál krasznai lakos, ellene perújítási kérelmet adván bé, midőn hol tartózkodásának nem tudása miatt személyesen meg nem idéztet-hetnek, a kérelmes kérséhez képest részére ügyvéd Kiss Bálint ur személyében eseti gondnok rendeltetett; s a tárgyalásra újabb határidőül folyó **1867-ik évi április 8-ik napja d. e. 9 óra** tűzött ki.

Figyelemztetik ennél fogva, hogy a kitűzött tárgyalásra személyesen, vagy megbizottja által annál bizonyosabban megjelenjen; mivel különben a kitűzött időbeni tárgyalás, a hivatalból kirendelt eseti gondnokkal fog megtartatni.

Kelt Krasznavármegye Sz. Somlyón 1867 február hó 14-én tartott polgári törvényszék üléséből.

MÁRKUS ISTVÁN, törvényszéki elnök.

Viaki János, törvényszéki jegyző.

NEM HIVATALOS.

(96)

13/3

(1-*)

Előfizetési felhívás

„MAGYAR POLGÁR“
című független és szabadelvű politikai lapra.

A szabadelvű haladás és biztosítékokkal kellően védett valódi alkotmányosság zászlója alatt fog a „Magyar polgár“ küzdeni. Sarkpontunk Magyarországnak soha fel nem adott állami önállósága. Szót emelünk azon százados és újjabkori törvények által biztosított jogok teljes életbeléptetése mellett, melyek nemzetünket arról biztosítják, hogy vére és vagyona felett csupán saját parlamentje és törvényes királya rendelkezhessek.

A „Magyar polgár“ belmunkatársai lesznek: Falk Miksa, Brassai, Buzogány Áron, Benedek K., Fekete M., Gyertyánffy István, Hermann Otto, Kriza János, Lázár Kálmán, Mentovics, Medgyes, Nagy István, Pávay Elek, Sáni László, Szabó Károly, P. Szathmári Károly, Szász Gerő, Szilágyi Sándor, Tisza László, Torma Károly, Vas József, Vas Tamás stb. stb.

A „Magyar polgár“ igyekszik fog, hogy lépést tarthasson a külpolitikai eseményekkel is, s ezért gondoskodunk, hogy **eredeti sürgönyöket** kaphassunk, melyeket, ha rendkívüli időben érkeznének, külön mellékletben is kiadjuk s vidéki előfizetőinknek postai uton küldjük meg.

A párisi világiállításról lapunk egyik belmunkatársa eredeti tudósításokat fog küldeni, s ezen kívül rendes levelezőink lesznek Bécs, Bukarest, Florenz, Genf, Páris és Turinból.

A „MAGYAR POLGÁR“ e f. hó 17-kétől kezdve megjelenik egyelőre **hetenkint kétszer, minden vasárnap és szerdán**; mihielyt azonban szükségét érezzük, napi lappá fogjuk emelni.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 8 ft — kr. Félévre 4 ft — kr. Évnegyedre 2 ft — kr. Martius 1. junius végéig 2 ft 50 kr. Havonként — ft 80 kr.

Az előfizetési összegeket e cím alatt: *Előfizetési pénz a „Magyar polgár“-ra, Kolozsvárt, szentgyházuatca 467. sz. Szabó Lajos-ház, f. hó 15-éig* kérem utasítani, a cím, lakás és utolsó posta pontos megjelölésével, hogy teljes számú példányokkal szolgálhassunk.

Nyolcz példányra tiszteletpéldánnyal kedveskedünk.

Kolozsvárt, mártius 1-sőjén, 1867-ben,

K. PAPP MIKLÓS,

a „M. P.“ felelős szerkesztője és kiadó tulajdonosa.

(50) 13/3 (6-12)
AZ AUSZTRIAI GRESHAM
élet- és járadék biztosító társaság

ajánlja magát az élet-biztosítás minden ágára a legelőnyösebb feltételek mellett és a tiszta nyereség

80 százalékát osztja ki,

mi a biztosítóknak az ügynőkség által közbírré fog tétetni.

Sorozatokat, díjszabályzatot, valamint minden kívánt felvilágosítást ad Bécsben az igazgatóság: város Tuchlauben Nro 11; vidéken a megbízottak és ügynők.

Megbizottak Magyar-Horvátország és Erdélyre nézve: Altmann testvérek Pesten: Deakuteza (nagyhid) Nro 10. Szebenben: Schmiedicke August könyvtáros. Kolozsvárt: Szilly Alajos bel-magyarutca 319.

MATICO-INJECTION UND MATICO-CAPSELN

VON GRIMMALT & Co. Apotheker in Paris

Uj gyógyszer, a perui Matico nevű fa leveleiből készítve és csatlaltan szer a gonorrhoe ellen, minden fíelelem nélkül szorulás és a belsőszekek gyuladása nézve. Dr. Ricord és a párisi orvosok legnagyobb része, ezen szer előjövetele óta minden más gyógyszerrel felhagytak. A befecskendés a betegség kezdetekor használtatik, a tokoskák minden időszi és üdült bajokban, melyek a Copiai balzsam, Cubeben és más ásványos alapon készült befecskendések által sem gyógyultak meg. (15) 13/3 (5-24)

Matico befecskendő 2 ft. Matico tokoscska 2 ft.

Főraktár Magyarhonban Pesten Török J. gyógyszer.

Erdélyben Kolozsvárt Wolf J és dr. Hintz Gy. gyógyszer.

(99) 13/3 (1-3)

CZETZ JÁNOS ÉS TÁRSA

Kolozsvártt

Középutca Folly-ház.

Ezennel van szerencsénk a n. érd. közönségnek értesire adni, hogy gazdagon ellátott üzletünket újlag a legszebb tavaszi és nyári

NŐI- ÉS FÉRFI DIVAT ARUKKAL

láttuk el, továbbá: ajánljuk a n. érd. közönségnek gazdag választékú *Moire, Antique, Grodaffriek* és más nehéz selyem ruhákat, valamint: finom *Lüsteren, Mohair, Alpacco, Cachemir, Mousslin de laine*, a legszebb *Pique* és *Callico* ruhákat minden színben, női felső öltönyök és bujták, női kalapok, fűcék, női pperék és gazdag választékban mindenféle fehér és asztalmunkát, valamint valódi *Rumburgi, Hollandi, Creas* és Bécsi házi vásznakat, valódi *amerikai Crinolinok*, olajos karton, Cachemir és selyem paplanok, őz és lőször mádráczok, szőnyegek és butor szövetek, kész-tylik és cipők folytonosan találhatók:

1/2 szörkermék 18 krtól fennebb.

1/2 Lüstererek 45 " "

Férfi ruhák a legújabb divat szerint fölválatatnak.

Videki megrendelések gyorsan és pontosan igazittatnak; kívánatra kelme mintákkal is szolgálunk.

(97) 13/3 (1-3)

Magvak és növények.

Alólt ezennel bátorodik a t. cz. virág és növény kedvelőkkel a leg-alázatosabban tudatni, hogy gazdag tartalmú mag és növény névsorozatja az 1867-ik évre megjelent és kívánatra bérmentesen szétküldetik.

ABEL RUDOLF & COMP.

mag- és növényárus Hitzingbe, Bécs mellett.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvártt.

kapható:

AZ UJ MAGYAR MINISZTERIUM

arczképcsarnoka.

BARABÁS rajza szerint nagy félyben ára 2 ft. — kr.

MARASZTONI rajza szerint 2 " — "

Fametszvény 30 krtól 50 krig.

Postán küldve, csomagolási díj 20 krral több.

Fényképezve 30 krtól 5 frtig.

GRÓF SÁNDOR—ALBUM.

Érdekes események gróf Sándor Mór-életéből

rajzolta, és fényképezte J. G. Prestel festő, a grófnak 12 éven át kísérője és az események nagyobb részének szemtanuja, 50 fénykép-szöveggel.

Ára 40 ft.

EGY FALAT KENYÉR TÖRTÉNETE.

Levelék az ember életéről.

Mindkét nembeli növendékek számára Macé J. nyomán dolgozta Szász Domokos. Ára fűzve 1 ft.

Koronás szőlőművelés.

Írta Báthi Gábor, fintaházi földbirtokos. 11 kömetszeti ábrával.

Ára 30 kr.

A szőlőépítés gyakorlati módja.

miként azt csombordi jószágán létesítette és megírta ifj. b. Kemény István.

Ára 30 kr.

(1-3) (1-1)

Hivatalnokok, jogászok, papok, tanítók, gyógyszerészek, nemtökéletes orvosok, vegyeszek, tudósok stb. kik egyszerű levelezési úton (promotio in absentia) Doctor phil. diplomát akarnak szerezni, 10 ft be-küldése után 1867—68 ra minden időben legtisztább felvilágosítást, tanácsot és segítségét nyerhetnek Breslauban, Grünstrasse Nr. 4.

Dr. Maisetöl.

(104) (1-3)

HASZONBÉR.

Magyar-Büklény helységében Szász-Régentől másfélóra járás, van egy birtok, a mely áll 14 hold és 694 ül szántó-föld, 2 hold és 1182 ül kaszáló, 264 ül szőlő, három hold és 1360 ül erdő, négy lakrés, külön konyha és élel-kamarával ellátott szép lakház, a belső telken egy szép nagy kiterjedésű vetemé-nyező és gyümölcsös kert, azon kívül még egy szép nagy terjedésű más gyümölcsös-sel és mellék épületeivel együtt a legked-vezőbb föltételek mellett az 1867-dik év Szentgyörgy napjától kezdve három, vagy hat évekre haszonbérbe kiadó. Értekezhet-ni följöle személyesen, vagy levél által Weimann Jánosnal Kolozsvártt, vagy ifj. Kaiser Sámuel ural Szász-Régenben.

(101) (1-3)

Eladó ménlovak.

Két igen szép és hibátlanul ménlovak, melyek közül az egyik angol, 4 éves, 16 markos, sötét-piros, a másik arab, 5 éves, 15 markos 2 hüvelyk, világos-barna, jutá-nyos áron elad, Marosvásárhely kö-zelében, Mező-Ménecsen

MAGYARI FERENCZ.

(98) 13/3 (1-6)

A karlsbadi

természetes ásványosvíz szétküldése.

A karlsbadi ásványosvíz nem ritkán csudálatra méltó arányban növekvő gyógyereje annyira ismeretes, hogy nem szükség azt földiesérni. Ez több év század tapasztalataiból felmutatott tény. Hogy mily nemű betegségekben kell használni, vagy orvosi kitéllel „mire van hivatat Karlsbad“, egy dr. Mannl által szerkesztett önálló iratban valósen felmutattott. Ezen irat mindenkinek ingyen és bérmentve szétküldetik kívánatra. Karlsbad minden forrásai szétküldetők, mindazáltal inkább a *malomkút*, a *kastélykút* és a *buzgó forrás* küldet-kezt legerősebben egész és fél üvegekben. Megrendelések ásványos-vízre, *buzgó sóra* (Sprudelsalz), *buzgó szappanra* (Sprudelseife) pontosan teljesítettek minden nagyobb városban a bizonányok által, és egyenesen *Heinrich Matzoni* víz-szétküldetési igazgatósága által Karls-badban, (Csehország) és Bécsben Maxi-miliánutca 5.

(90) (3-3)

Kiadó szállás.

Kolozsvártt belsőközéputca szegletén 414 számmal jegyzett háznál az emeletben 4 szoba, konyha, kamara, piteze, fatartó és padlással, Szentgyörgy naptól kiadó. Értekezhetni bites alkusz *Persian Már-ton* ural bel-királyutca 45 sz.

(93) (3-3)

A volt Mántz-féle ménec-sből való 15 marok egy hüvelyk nagyságú 7 éves **fekete mén eladó**; megtekinthetni, s ára iránt értekezhetni alólt-nál Torda mellett Ar-Polyánban.

szentpáli IGNÁCZ.

(75) (5-10)

NURIDSÁN TESTVÉREK

Kolozsvártt

ajánlják magukat, az erd. kir. föld-tehermentesítési alapigazgatóság által utalványozott urbéri és tizedkár-pótlási összeveket, a t. cz. birtokos vételjegyes utrakól a bécsi tűzade árfoalyamon 1/2 %-tel alább az utal-ványi rendelet kézbesítése mellett kész-pénzben kifizetni, mi által a N. Szeben-be kellett utazási költség és fáradság megkíméltetik.

LAKÁSUK: Kolozsvártt

nagypiacz főtér Szathmári háznál.